Ålands landskapsregering

Dokumentnamn
UTLÅTANDE

Brevnr
203 I1

Ärendenr
ÅLR 2023/7366

Datum
26.9.2023

Hänvisning
Riksdagens kommunikationsutskotts begäran om utlåtande av den 18.9.2023

Riksdagens kommunikationsutskott

Kontaktperson
Magnus Unger

Ärende

Utlåtande om Statsrådets skrivelse till riksdagen om kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2009/21/EG om fullgörande av flaggstatsförpliktelser och om ändring av direktiv 2009/16/EG om hamnstatskontroll

Begäran om sakkunnigutlåtande

Riksdagens kommunikationsutskott har den 18.9.2023 bett Ålands landskapsregering om utlåtande om Statsrådets skrivelse till riksdagen om kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2009/21/EG om fullgörande av flaggstatsförpliktelser och om ändring av direktiv 2009/16/EG om hamnstatskontroll.

Ålands landskapsregering vill framhålla att svarstiden i detta ärende har varit mycket knapp.

Behörighetsfördelning

Enligt 27 § 13 punkten i självstyrelselagen (FFS 1144/1991) för Åland har riket lagstiftningsbehörighet i fråga om handelssjöfarten samt handelssjöfartens farleder. Till handelssjöfart hör frågor om säkerhet på fartyg i handelssjöfart.

Resolutionens innehåll och viktigaste förslag

Europeiska kommissionen antog den 1 juni 2023 förslag till ändring av direktiv 2009/21/EG om fullgörande av flaggstatsförpliktelser (COM(2023) 272 final) samt till ändring av direktiv 2009/16/EG om hamnstatskontroll (COM(2023) 271 final).

Förslaget är en del av kommissionens så kallade sjöfartspaket, där det föreslås att fem rättsakter ses över i syfte att modernisera EU:s regler om sjösäkerhet och förhindrande av föroreningar förorsakade av fartyg och för att säkerställa att EU har behövliga verktyg för att främja en ren och modern sjöfart. Syftet med sjöfartspaketet är att säkerställa att EU:s sjöfartssektor är ändamålsenlig och uppnår de mål som satts för den. Sammantaget utgör

dessa förslag grunden för att få till stånd en effektiv, hållbar och säker sjöfart och sjötransport i och utanför EU:s vatten, till förmån för allmänheten, kustsamhällen, havsmiljön och friska hav. Kommissionens övriga förslag gäller direktiv 2009/18/EG utredning av olyckor i sjötransportsektorn (COM(2023) 270 final), direktiv 2005/35/EG om föroreningar förorsakade av fartyg och införandet av sanktioner för överträdelser (COM(2023) 273 final) och förordning (EG) nr 1406/2002 om inrättande av en europeisk sjösäkerhetsbyrå (COM(2023) 269 final).

Kommissionens förslag (COM(2023) 272 final) rör en ändring av direktivet om fullgörande av flaggstatsförpliktelser, nedan flaggstatsdirektivet. Flaggstatsdirektivet syftar till att säkerställa att medlemsstaterna fullgör sina skyldigheter som flaggstater samt minska den administrativa bördan när fartyg överförs mellan EU-medlemsstaters register och på så vis främja den inre marknaden. Direktivet syftar också till att förbättra säkerheten och förhindra förorening av havet förorsakad av fartyg som seglar under medlemsstaters flagg. Direktivet förpliktar också medlemsstaterna att säkerställa att fartyg som ges rätt att segla under medlemsstaters flagg uppfyller tillämpliga internationella regler och bestämmelser. I Finland är det i huvudsak klassificeringssällskap som sköter besiktningar av fartyg i internationell trafik, medan Transport- och kommunikationsverket övervakar klassificeringssällskapens verksamhet och säkerställer att flaggstatsdirektivet iakttas samt utför riskbaserade övervakningsbesök ombord på finska fartyg.

Syftet med översynen av flaggstatsdirektivet är att uppdatera och förbättra EU-lagstiftningen för att öka säkerheten och förhindra miljöförorening förorsakad av EU-fartyg. Genom direktivändringarna beaktas förändringar som inträffat såväl i den internationella regleringsmiljön som inom tekniken. Genom förslaget införlivas i EU-lagstiftningen de delar av genomförandekoden för IMO:s rättsliga instrument som är av betydelse för flaggstaten och förenhetligas EU:s förpliktelser med internationella föreskrifter. Den viktigaste ändringen som gäller IMO:s rättsliga instrument är att en hänvisning tillfogas till genomförandekoden för IMO-dokument, nedan III-koden. För närvarande har III-koden beaktats endast delvis och fragmentariskt i direktivet. I fortsättningen kommer flaggstatsdirektivet att motsvara III-koden bättre, varvid även den rättsliga situationen klarläggs i detta avseende.

Kommissionens förslag (COM(2023) 271 final) rör en ändring av direktivet om hamnstatskontroll, nedan hamnstatskontrolldirektivet. Direktivet reglerar hamnstatskontrollinspektioner på EU-nivå. Hamnstatskontroll är ett system för inspektion av utländska fartyg i hamnar i andra stater än flaggstaten av tjänstemän inom hamnstatskontrollen för att kontrollera att befälhavarens, befälens och besättningens behörighet ombord samt fartygets skick och utrustning uppfyller kraven i internationella konventioner och tillämplig EU-lagstiftning i Europeiska unionen. Hamnstatskontrolldirektivet syftar till att inverka så att antalet undermåliga fartyg minskar avsevärt i vatten som omfattas av medlemsstaternas jurisdiktion. Hamnstatskontrollen är

därför viktig för att säkerställa sjösäkerheten och för att skydda den marina miljön. Ett viktigt inslag i uppnåendet av direktivets syfte är att skapa gemensamma grunder för hamnstatskontrollerna av fartyg och harmonisera förfarandena för inspektioner och kvarhållande genom att utnyttja den sakkunskap och erfarenhet som bygger på Samförståndsavtalet om hamnstatskontroll (Paris MoU) som upprättades 1982, nedan Paris MoU. Med stöd av hamnstatskontrolldirektivet tillämpas inom EU ett hamnstatskontrollsystem. Direktivets syfte är att inspektera alla fartyg som besöker hamnar i unionen och regionen för Paris MoU med jämna mellanrum som beror på deras riskprofil så att fartyg som orsakar större risk inspekteras grundligare och med kortare mellanrum än andra. Fartyg som upprepade gånger bryter mot reglerna kan hindras från att anlöpa medlemsstaternas hamnar för viss tid och de kan slutligen förbjudas att trafikera på medlemsstater.

Strävan med förslaget är att förbättra EU:s hamnstatskontrollsystem genom att förenhetliga det med den utveckling som inträffat på nivån för IMO och Paris MoU för att säkerställa att medlemsstaternas förpliktelser på EU-nivå och internationell nivå inte står i konflikt med varandra. Strävan med förslaget är dessutom att uppdatera hamnstatskontrolldirektivet och förenhetliga det med IMO:s konvention om kontroll och hantering av fartygs barlastvatten och sediment, Nairobikonventionen om borttagande av vrak och internationella regler och förfaranden som fastställts av Internationella arbetsorganisationen (ILO).

De direktivändringar som kommissionen föreslår bör genomföras nationellt genom att ändra den nationella lagstiftningen i behövliga delar, enligt en preliminär bedömning åtminstone lagen om tillsyn över fartygssäkerheten (FFS 370/1995) och statsrådets förordning om inspektion av utländska fartyg i Finland (FFS 1241/2010).

Ställningstagande

Landskapsregeringen konstaterar att de aktuella ändringarna gäller handelssjöfart och faller således till sin helhet inom rikets behörighet enligt 27 § 13 punkten självstyrelselagen. Ålands landskapsregering har inga invändningar mot godkännandet av ändringarna.

Minister Roger Höglund

Jurist Magnus Unger